

Velfærdsministeriet

Dato: 26. november 2007
Kontor: Kommunaljuridisk kt.
J.nr.: 2007-40722-2
Sagsbeh.: NNM/ABP
Fil-navn: Redegørelse stemmesedler og valgbøger

Udvalget til Prøvelse af Valgene (2. samling)
UPV alm. del - Bilag 24
Offentligt

Redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne ved folketingsvalget den 13. november 2007

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Velfærdsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne, valgbøgerne, de ugyldige stemmesedler og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning.

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 43, stk. 4, i lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1292 af 8. december 2006, fastsat i bekendtgørelse nr. 651 af 19. juni 2007 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg.

Reglerne om stemmesedlerne er ændret i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved folketingsvalget den 8. februar 2005. Ændringerne – ud over redaktionelle ændringer – består i, at vejledningsteksten øverst på stemmesedlen ikke mere skal afgrænses opad ved en fed vandret streg (bekendtgørelsens § 2, stk. 3), samt at den fede, vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste partifelt på stemmesedlerne – dvs. den fede vandrette streg, hvormed det øverste felt (feltet for A. Socialdemokratiet) begyndes – skal gøres dobbelt så fed som de fede, vandrette streger, der i øvrigt afgrænser de forskellige partiers felter (bekendtgørelsens § 3, stk. 2).

Formålet med disse ændringer var at mindske risikoen for, at vælgeren sætter kryds ud for vejledningsteksten i stedet for ud for parti- eller kandidatnavn med den virkning, at stemmesedlen bliver ugyldig, jf. nærmere nedenfor i afsnit 4 om de ugyldige stemmesedler.

På stemmesedlerne for 5 opstillingskredse var vejledningsteksten imidlertid fortsat afgrænset opad ved en fed vandret streg. Stemmesedlerne for 25 opstillingskredse opfyldte ikke kravet om, at den øverste fede, vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste partifelt på stemmesedlerne, skal være dobbelt så fed som de øvrige fede, vandrette streger. Stemmesedlerne for 9 opstillingskredse var blevet forsynet med et tomt felt under den øverste, dobbelt så fede streg, mens stemmesedlerne for 6 opstillingskredse var blevet forsynet med en tynd, vandret streg i rubrikken for partibogstav og partinavn. De nævnte ændringer vedrørende anførelse af vejledningsteksten på stemmesedlerne er således ikke iagttaget henholds-

vis ikke korrekt forstået af alle valgbestyrelser. Misforståelsen af de nye regler kan hænge sammen med, at den illustration af de nye regler i form af et udsnit af en fiktiv stemmeseddel, der indeholdes i bilag 4 til vejledning nr. 60 af 26. september 2007 om afholdelse af folketingsvalg, ikke illustrerer de nye regler korrekt.

I øvrigt bemærkes, at der blandt valgbestyrelserne hersker en ikke ubetydelig variation i henseende til vurderingen af, hvornår en streg er "fed" henholdsvis "halvfed", hvilke begreber anvendes ved beskrivelsen af reglerne om udformning af stemmesedler til brug ved folketingsvalg. Stregtykkelser, der af nogle valgbestyrelser anvendes til halvfede streger, anvendes således af andre valgbestyrelser til fede streger.

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne. I tilfælde, hvor der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, såfremt kandidaternes navne anføres i én kolonne, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere kolonner. I så fald skal kolonnerne adskilles fra hinanden af meget fede, lodrette streger (bekendtgørelsens § 9, stk. 2), da det er vigtigt at sikre, at de to kolonner er så skarpt adskilte, at det tilstrækkeligt tydeligt fremgår, at et kryds sat til venstre for midterstrengen er et kryds for kandidaten anført i venstre kolonne og ikke for kandidaten anført i højre kolonne.

For 25 opstillingskredse er fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner, heraf for 11 af de 12 opstillingskredse i Københavns Storkreds, for 2 af de 12 opstillingskredse i Sjællands Storkreds, for 9 af de 13 opstillingskredse i Syddjyllands Storkreds og for 3 af de 11 opstillingskredse i Vestjyllands Storkreds. Det er en betragtelig stigning i forhold til sidste valg i 2005, hvor det blot var en enkelt valgbestyrelse, der havde fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner. Stigningen i antallet af stemmesedler med kandidaterne anført i to kolonner er utvivlsomt en følge af valgkredsreformen, der bl.a. har medført, at antallet af opstillingskredse og dermed også antallet af kandidater i de enkelte nye storkredse generelt er øget sammenlignet med antallet af opstillingskredse og dermed antallet af kandidater i de tidligere stor- og amtskredse.

Til illustration kan nævnes, at stemmesedlerne for de 4 opstillingskredse i Syddjyllands Storkreds, hvor kandidaterne var anført i én kolonne, varierede i længde fra 67 cm til 83 cm. Den længste stemmeseddel var stemmesedlen for Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, der var 96 cm lang, og hvor kandidaterne ligeledes var anført i én kolonne.

I 21 af de 25 opstillingskredse, hvor kandidaternes navne på stemmesedlen var opført i to kolonner, var reglen om, at kolonnerne skal adskilles fra hinanden med meget fede, lodrette streger, ikke overholdt.

Til forskel fra tidligere folketingsvalg var der ved dette valg ingen opstillingskredse, der fejlagtigt havde anvendt overskriften "Kandidater uden for

partierne" i stedet for "Uden for partierne", jf. § 6, stk. 1, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg.

Ifølge bekendtgørelsens § 8 skal valgbestyrelsen i tilfælde, hvor den skønner, at der kan ske forveksling af kandidaternes navne, anføre en kortfattet betegnelse på enten kandidaternes stilling eller bopæl i forlængelse af deres navne. Ved vurderingen af, om der kan ske forveksling af kandidaternes navne, er det uden betydning, hvorvidt kandidaterne opstiller for samme parti eller for forskellige partier. Ved dette valg var der i to storkredse opstillet kandidater med samme navn. I Fyns Storkreds var der således opstillet to kandidater med navnet Poul Andersen, henholdsvis for A. Socialdemokratiet og for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne. I Sydjyllands Storkreds var der opstillet to kandidater med navnet Peter Christensen, henholdsvis for A. Socialdemokratiet og for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti. I Fyns Storkreds var det imidlertid alene valgbestyrelserne for 3 af de 8 opstillingskredse, der havde overholdt den nævnte regel, idet der på stemmesedlerne er anført stillingsbetegnelse efter de pågældende to kandidaters navne (begge de nævnte kandidater er bosat i Middelfart, hvorfor angivelse af bopæl ikke er egnet til at adskille de to kandidater). I Sydjyllands Storkreds var det alene valgbestyrelsen for 1 af de 13 opstillingskredse, der havde overholdt reglen, idet der på stemmesedlen er anført en betegnelse for bopæl efter de pågældende to kandidaters navne.

I Sjællands Storkreds 7. kreds, Greve, er navnene på alle 12 kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne, der havde anmeldt partiliste i storkredsen, anført med halvfede typer og nummereret efter deres rækkefølge på stemmesedlen. Kandidaterne er anført i korrekt rækkefølge med den i opstillingskredsen opstillede kandidat, der var nr. 2 på partilisten, anført først og derefter de øvrige 11 kandidater for partiet i storkredsen i partilistens rækkefølge. Kun navnet på opstillingskredsens kandidat skulle have været anført med halvfede typer, mens navnene på de øvrige kandidater skulle have været anført med almindelige typer, jf. § 5, stk. 2 og 3, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. Angivelse af navnene på de øvrige kandidater med forkerte typer (som om de også var opstillet i opstillingskredsen) har dog ikke medført fejl ved fordelingen af partistemmerne. Alle partistemmer er således korrekt tildelt partiets kandidat i opstillingskredsen, jf. folketingsvalglovens § 73, stk. 5. Det er endvidere en fejl, at der er anført nr. foran kandidaternes navne. Nummerering af kandidater for partier, der anvender partiliste, skal kun foretages på stemmesedler til kommunale og regionale valg, jf. § 5, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 654 af 19. juni 2007 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg. Ordningen benyttes ikke ved folketingsvalg, bl.a. fordi rækkefølgen på stemmesedlen kun er identisk med rækkefølgen på partilisten i den eller de opstillingskredse, hvor nr. 1 på partilisten er opstillet, eller hvor der ikke er opstillet nogen kandidat for partiet.

Endvidere kan nævnes, at der på stemmesedlerne for samme opstillingskreds i stedet for teksten: "Sæt x til højre for et partinavn eller et kandidatnavn. Sæt kun ét x på stemmesedlen" er anført teksten: "Sæt x til højre for en listebetegnelse (et partinavn) eller et kandidatnavn. Sæt kun ét x på

stemmesedlen", dvs. den tekst, der skal anføres på stemmesedlerne til kommunale og regionale valg, jf. § 2, stk. 3, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg.

2. Valgbøgerne

2.1. Indhold, udformning og indsendelse

Ved en ændring af folketingsvalgloven i 2005 (§ 1 i lov nr. 294 af 27. april 2005) er det bestemt, at der ved fintællingen fremover også skal ske en opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af partistemmer for hvert parti, jf. folketingsvalglovens § 73, stk. 2, og ikke blot som hidtil for hele opstillingskredsen. Den nævnte opgørelse skal vedlægges valgbogen som et bilag.

Bortset fra enkelte redaktionelle ændringer som følge af nævnte lovændring er der ikke foretaget ændringer af selve valgbogen i forhold til den valgbog, der blev benyttet ved folketingsvalget i 2005.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lader ikke mere fremstille en valgbog til brug ved folketingsvalg. Alle valgbestyrelser benytter nu KMD A/S's valgopgørelsessystem, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har via KMD A/S's valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til ministeriet, tillige med bilaget indeholdende opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2005 er reduceret fra 1.855 til 1.645 eller med 210.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende de anførte tal for antal stemmeberettigede og antal vælgere afmærket på valglisten samt så store differencer i stemmeseddelregnskabet, at regnskabet måtte være fejlbehæftet. De nævnte fejl har i alle tilfælde kunnet berigtiges eller forklares efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser med påfølgende indsendelse af rettelsesblade til de pågældende valgbøger.

Ved gennemgangen af oplysningerne i valgbøgerne om årsagen til, at stemmesedler er erklæret ugyldige, har ministeriet foretaget en særlig kontrol af, hvorvidt ugyldighedsgrunden: Kryds ud for ordene "Uden for partierne", jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 650 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, alene anvendes i de opstillingskredse, hvor denne ugyldighedsgrund kan forekomme, dvs. i tilfælde, hvor der er opstillet to eller flere kandidater uden for partierne i vedkommende storkreds, hvilket ved dette valg var tilfældet i Københavns Storkreds (5 kandidater uden for partierne), Københavns Omegns Storkreds (2 kandidater uden for partierne) samt Nordjyllands Storkreds (2 kandidater uden for partierne).

Denne kontrol viste, at nævnte ugyldighedsgrund forekom i 7 opstillingskredse i storkredse, hvor der kun var opstillet én kandidat uden for partierne, og i 11 opstillingskredse i storkredse, hvor der ikke var opstillet nogen kandidat uden for partierne.

Efter henvendelse til de pågældende valgbestyrelser blev de pågældende ugyldige stemmesedler i den førstnævnte gruppe af opstillingskredse (kun én kandidat uden for partierne) i nogle tilfælde ændret til at være en gyldig stemme for den pågældende kandidat uden for partierne (i alt 6 stemmesedler blev ændret fra at være ugyldige til at være gyldige), mens der i andre tilfælde var tale om, at den eller de pågældende stemmesedler var registreret under en forkert ugyldighedsgrund. I sidstnævnte gruppe af opstillingskredse (ingen kandidat uden for partierne) var der i alle tilfælde tale om, at den eller de pågældende stemmesedler var registreret under en forkert ugyldighedsgrund.

De foretagne fordelinger af partistemmer i valgbøgerne er kontrolleret og fundet fejlfri.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal eller lignende. Som et supplement til den talmæssige revision foretager ministeriet derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man – når den talmæssige revision er gennemført – gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

I forbindelse med folketingsvalget i 2001 tog ministeriet et informationsteknologisk analyseværktøj i brug, der ved anvendelse af videregående statistiske metoder kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer. Dette værktøj er siden da blevet vide-

reudviklet og er såvel ved Europa-Parlamentsvalget i 2004 som ved folketingsvalget i 2005 og dette folketingsvalg i 2007 blevet benyttet til kontrol af de elektronisk modtagne oplysninger om de personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningssteder/afstemningsområder. Ved denne kontrol blev det afdækket, at der på 18 ud af de i alt 1.645 afstemningssteder var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. Det drejer sig om følgende opstillingskredse og afstemningssteder:

- 1) Københavns Omegns Storkreds 4. kreds, Rødovre, Milestedet, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti,
- 2) Nordsjællands Storkreds 1. kreds, Helsingør, Kvistgård Idrætsanlæg, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti,
- 3) Nordsjællands Storkreds 5. kreds, Egedal, Stavnsholt, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre,
- 4) Sjællands Storkreds 2. kreds, Guldborgsund, Gedser, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for F. SF – Socialistisk Folkeparti,
- 5) Sjællands Storkreds 4. kreds, Næstved, Fuglebjerg-Hallen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti,
- 6) Sjællands Storkreds 6. kreds, Køge, Bjæverskov, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti,
- 7) Syddjyllands Storkreds 6. kreds, Varde, Alslev, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti,
- 8) Syddjyllands Storkreds 12. kreds, Kolding Syd, Chr.Feld/Stepping/Aller/Hejls, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet og V. Venstre, Danmarks Liberale Parti,
- 9) Østjyllands Storkreds 2. kreds, Århus Vest, Nordgårdhallen, Brabrand, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet,
- 10) Østjyllands Storkreds 5. kreds, Djurs, Nordkommunen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti,
- 11) Vestjyllands Storkreds 1. kreds, Struer, Bøvling, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti,
- 12) Vestjyllands Storkreds 2. kreds, Skive, Thorum, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet,
- 13) Vestjyllands Storkreds 9. kreds, Herning Nord, Sunds, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF - Socialistisk Folkeparti,
- 14) Vestjyllands Storkreds 10. kreds, Holstebro, Sevel, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti,

- 15) Nordjyllands Storkreds 5. kreds, Himmerland, Gedsted, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet,
- 16) Nordjyllands Storkreds 5. kreds, Himmerland, Bælum, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre,
- 17) Nordjyllands Storkreds 6. kreds, Mariagerfjord, Mariager, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti, og
- 18) Nordjyllands Storkreds 9. kreds, Aalborg Nord, Gandrup Kro, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti.

De pågældende valgbestyrelser blev bedt om at foretage en nærmere vurdering og/eller undersøgelse af, om der eventuelt kunne være sket ombytning af personlige stemmetal. De foretagne undersøgelser viste, at der i de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 1), 3), 6), 7), 10), 12), 13) og 18), rent faktisk var sket ombytning eller forskydninger af personlige stemmetal (indtastningsfejl m.v.). I de tilfælde, der er nævnt under 2), 4), 5), 8), 9), 11) og 14) – 17) var tallene efter valgbestyrelsens vurdering/undersøgelse korrekte og kunne forklares ud fra særlige lokale forhold.

I valgbøgerne for de opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. De fundne fejl har i et enkelt tilfælde haft betydning for stedfortræderrækkefølgen for de ikke-valgte kandidater. For B. Det Radikale Venstre i Nordsjællands Storkreds er en oprindelig stedfortræder nr. 3 således flyttet til pladsen som stedfortræder nr. 5, der er den sidste plads som stedfortræder, mens de oprindelige stedfortrædere nr. 4 og nr. 5 er rykket en plads op.

2.4. Lodtrækninger

I folketingsvalglovens § 73, stk. 5, 3. pkt., er det fastsat, at ministeriet foretager lodtrækning i de tilfælde, hvor to eller flere kandidater er lige berettiget til en partistemme.

Der var i alt 45 lodtrækningstilfælde fordelt på 34 valgbøger. De pågældende valgbøger er af ministeriet berigtiget med lodtrækningens resultat. I intet tilfælde har lodtrækningens resultat haft betydning for kandidatudvælgelsen eller stedfortræderrækkefølgen.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

I 54 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mu-

lige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne finder ministeriet anledning til at henlede opmærksomheden på følgende:

Valgbøgerne for alle 9 opstillingskredse i Københavns Kommune indeholder på side 4 en bemærkning om, at det generelt har været meget vanskeligt at få det fornødne antal personer fra de politiske partier til at bemande de 54 valgstyrelser i Københavns kommune. Tilsvarende har det været vanskeligt at få det tilstrækkelige antal tilforordnede vælgere, hvorfor kommunen i stedet har anvendt et stort antal af kommunens medarbejdere for at sikre, at afstemningen kunne forløbe på forsvarlig måde.

Valgbøgerne for de 2 opstillingskredse i Frederiksberg Kommune indeholder ligeledes en mere generel bemærkning om gennemførelse af valg, idet valgbøgerne på side 83 er tilført en opfordring fra valgbestyrelsen til ministeriet om at fremme arbejdet med digitale valglister. Frederiksberg Kommunes erfaringer fra seneste kommunalvalg er således, at digitale valglister både medvirker til, at kødannelser undgås i stemmelokalet, og fremmer opgørelsen af valgdeltagelsen.

Valgbogen for den ene af opstillingskredsene i Frederiksberg Kommune, Københavns Storkreds 11. kreds, Slotskredsen, indeholder endvidere på side 4 en beretning om tumult på et afstemningssted opstået ved, at en person blev nægtet at gå med sin mor, der efter det oplyste var analfabet, ind i stemmerummet, hvorefter de pågældende optrådte voldeligt og truende over for valgstyrelser og tilforordnede. Et valgbord blev væltet og to stemmesedler revet itu. Politiet blev tilkaldt, men ankom først efter, at de pågældende var gået. Politiet har oplyst, at der vil blive rejst sigtelse. I tilslutning til denne beretning foreslår valgbestyrelsen, at ministeriet i kommende vejledninger om afholdelse af valg angiver, hvordan vælgere, der er analfabeter, skal hjælpes/vejledes. Tilsvarende er der i valgbogen for Østjyllands Storkreds 3. kreds, Århus Nord, en beretning på side 4 om en vælger, der fra stemmerummet tilkaldte sin mand, hvorefter han trods de tilforordnedes henstillinger gik ind i stemmerummet. Efter yderligere henstillinger forlod han endelig stemmerummet, dog under protest.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds 4. kreds, Rødovre, indeholder på side 5 oplysning om, at en ældre blind dame ikke har fået lov til at få hjælp af sin ægtefælle ved stemmeafgivningen, men i stedet måtte stemme i sin bil ved to tilforordnedes hjælp, efter at hun i første omgang havde forladt valglokalet.

Dette forløb har efterfølgende givet anledning til en klage fra den pågældende vælger (ministeriets j. nr. 2007-4136-49).

I valgbogen for Nordjyllands Storkreds 5. kreds, Thisted, er der på side 5 oplysning om en vælger, der mødte op uden valgkort og blev afvist, fordi den pågældende var opført i CPR som værende jugoslavisk statsborger på trods af, at han kunne fremvise et brev fra Udlændingesservice, der dokumenterede, at han havde opnået dansk indfødsret.

I valgbogen for Sjællands Storkreds 2. kreds, Guldborgsund, er det på side 4 oplyst, at en vælger, der skulle have stemt ved et andet afstemningssted, ved en fejl fik udleveret stemmeseddel og foretog afstemning det forkerte sted. Da fejlen blev opdaget, blev det afstemningssted, hvor den pågældende hørte til, kontaktet med henblik på at få slettet vedkommende fra valglisten. Ved den lejlighed blev det opdaget, at den pågældende allerede havde brevstemt. Kommunen forsøgte at komme i kontakt med den pågældende vælger for at forhøre sig om, hvorvidt den pågældende vælger både havde brevstemt og afgivet stemme på valgdagen ved det forkerte afstemningssted. Vælgeren kunne imidlertid ikke træffes, og begge stemmer blev talt med.

I valgbogen for Sjællands Storkreds 6. kreds, Køge, er der på side 5 gjort bemærkning om et tilfælde, hvor en vælger har brevstemt to gange med en dags mellemrum, og hvor begge stemmer ved en fejl er blevet talt med. I valgbogen for Fyns Storkreds 1. kreds, Odense Øst, er det på side 5 oplyst, at en vælger ved en fejl har fået udleveret to stemmesedler, der hang sammen, samt at vælgeren har afgivet stemme på begge stemmesedler og afleveret begge stemmesedler i stemmekassen.

I valgbogen for Fyns Storkreds 3. kreds, Odense Syd, er der på side 5 gjort bemærkning om, at 10 brevstemmer, der ikke kunne komme i betragtning, ved en fejltagelse alligevel blev talt med. I valgbogen for Sjællands Storkreds 10. opstillingskreds, Kalundborg, er der på side 5 en tilsvarende oplysning om, at 2 brevstemmer, der ikke kunne komme i betragtning, ved en fejl alligevel blev talt med. Endelig er der i valgbogen for Sjællands Storkreds 8. kreds, Roskilde, på side 5 oplysning om, at brevstemmer, der ellers var sorteret fra, fordi de pga. manglede underskrift på følgebrevet ikke kunne komme i betragtning, ved en fejl alligevel blev lagt i stemmekasserne på et enkelt afstemningssted.

3. Kandidatfortegnelserne

Som bilag til valgbøgerne er vedlagt Den Store Fortegnelse over de opstillede kandidater i vedkommende storkreds, som udarbejdes af vedkommende anmeldelsesmyndighed og sendes til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler. Ved dette valg er der i modsætning til ved valgene i 2001 og 2005 ingen kandidater, der har adresse i udlandet.

4. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 24.113 ugyldige stemmesedler, heraf 15.738 blanke stemmesedler og 8.375 andre ugyldige stemmesedler, jf. vedhæftede oversigt, hvor de ugyldige stemmesedler er fordelt på ugyldighedsgrunde opgjort for henholdsvis stemmesedler afgivet på afstemningsstedet og brevstemmesedler. I oversigten er til sammenligning tillige anført den tilsvarende fordeling for de ugyldige stemmer ved valget i 2005.

Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (3.483.533) – blev 0,69. Ved valget i 2005 var ugyldighedsprocenten 0,81.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (15.738) blev 0,45 mod 0,58 ved valget i 2005. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (8.375) blev 0,24 mod 0,23 ved valget i 2005.

Af de i alt 24.113 ugyldige stemmesedler var 21.250 afgivet på afstemningsstedet (14.765 blanke, 6.485 andre ugyldige), mens 2.863 var ugyldige brevstemmesedler (973 blanke, 1.890 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (3.310.506) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 0,64. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (173.027) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,65.

Vedrørende ugyldighedsgrunde for andre ugyldige stemmesedler afgivet på afstemningsstedet fremgår det bl.a. af oversigten, at antallet af stemmesedler, der er ugyldige af den grund, der er nævnt under nr. 8 (Kryds uden for partifelterne (§ 10)), er faldet fra 567 i 2005 til 298 i 2007. Alt andet lige synes den ovenfor i afsnit 1 omtalte ændring vedrørende vejledningsteksten på stemmesedlen således at have haft den tilsigtede effekt i henseende til at mindske risikoen for, at vælgerne sætter kryds ud for vejledningsteksten og dermed uden for partifelterne. Derimod er det vanskeligt umiddelbart at spore, hvorvidt vejledningen som sådan har den tilsigtede effekt, herunder at få vælgerne til at afmærke med x og ikke med andet end x. Eksempelvis er antallet af stemmesedler, der er ugyldige af ugyldighedsgrund nr. 2 (Andet mærke end kryds i stedet for kryds (§ 4)), steget fra 884 i 2005 til 1.227 i 2007, og antallet af stemmesedler, der er ugyldige af ugyldighedsgrund nr. 11 (Andet mærke end kryds foruden kryds (§ 14)), er steget fra 995 i 2005 til 1.246 i 2007.

5. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 1.889 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2005-valget udgjorde antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.769. I vedhæftede oversigt er de ikke i betragtning tagne brevstemmer fordelt efter årsagen hertil. Til sammenligning indeholder oversigten den tilsvarende fordeling for de ikke i betragtning tagne brevstemmer ved valgene i 2001 og 2005. Særligt kan nævnes, at der er en stigning i antallet af brevstemmer, der ikke kommer i betragtning som følge af, at den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt (udfyldning, attestation, underskrift m.v.), dvs. typisk fejl, der ikke kan tilskrives den pågældende vælger, men må tilskrives stemmemodtageren. Antallet er steget fra 330 i 2005 til 582 i 2007.

Det bemærkes, at antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer ved 2007-valget er angivet til 1.818 i det nummer af Statistiske Efterretninger, serien Befolkning og valg nr. 2007:17, der indeholder ministeriets officielle beregninger af kreds- og tillægsmandaternes fordeling. Efter at dette num-

mer af Statistiske Efterretninger blev sendt i trykken, er tallene for ikke i betragtning tagne brevstemmer berigtiget i 2 valgboøger.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgboøgerne i alt 71 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved valget i 2005 var det tilsvarende antal for sent modtagne brevstemmer 55.

6. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Prøvelse af Valgene kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.

